

Березнівська районна рада
Рівненський державний гуманітарний університет
Рівненський центр маркетингових досліджень
Надслучанський інститут
Національного університету водного господарства та природокористування

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

МОНОГРАФІЯ

*За загальною редакцією
доктора економічних наук М.Х.Шершуна*

Рівне - 2016

УДК 338.48
ББК 65.43
П-27

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №6 від 30 червня 2016 р.)*

Редакційна колегія: Шершун М.Х., д.е.н., провідний наук. співробітник Інституту агроекології та природокористування НААН України, Юхименко-Назарук І.А., к.е.н., доцент, декан факультету документальних комунікацій та менеджменту РДГУ; Микитин Т.М., к.т.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту РДГУ; Дейнега І.О. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту РДГУ; Бергаш Б.М., к.е.н., доцент кафедри менеджменту РДГУ; Коротун С.І., к.г.н., доцент, завідувач кафедри туризму НУВГП; Каменчук Л.І., голова Березнівської районної ради.

Рецензенти:

Маслак О.І., доктор економічних наук, професор, Кременчуцький національний університет ім.М.Остроградського

Матвійчук Л.Ю., доктор економічних наук, професор, Луцький національний технічний університет

Якимчук А.Ю., доктор економічних наук, доцент, Національний університет водного господарства та природокористування

Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні: Монографія / За заг. ред. М.Х.Шершуна. Громадська організація „Рівненський центр маркетингових досліджень”. Рівне: Видавець Олег Зень, 2016. - 264 с.

ISBN 978-617-601-157-6

Монографія видається за матеріалами конференції „Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні в рамках проекту „Розвиток сільського зеленого та екологічного туризму як планомірна складова економічного розвитку Березнівського району”, що впроваджується Березнівською районною радою (вул. Київська, 6, м. Березне Рівненської області, 34600, +380365353390, berezne_rada@ukr.net) спільно з громадською організацією „Рівненський центр маркетингових досліджень” (вул. Ст. Бандери, 39а, м. Рівне, 33014, taras_m@ukr.net), Надслучанським інститутом Національного університету водного господарства та природокористування (вул.Чорновола, 25 м.Березне Рівненської обл., 34600, +380365356746, lisinstitut@ukr.net).

УДК 338.48
ББК 65.43

За зміст публікації повну відповідальність несуть автори.
Зміст публікації не є відображенням офіційної позиції Європейського Союзу

ISBN 978-617-601-157-6

© Рівненський центр маркетингових досліджень, 2016

Проект впроваджується Березнівською районною радою
вул.Київська, 6 м.Березне Рівненської області, 34600
+380365353390
e-mail:
berezne_rada@ukr.net

Проект фінансується ЄС
Представництво
Європейського Союзу в
Україні:
Київ, 01033,
вул.Володимирська, 101
тел.: +380443908010,
факс: +380443908015

Європейський Союз складається з 28 держав-членів та їх народів. Це унікальне політичне та економічне партнерство, засноване на цінностях поваги до людської гідності, свободи, рівності, верховенства права і прав людини. Понад п’ятдесят років нам знадобилось для створення зони миру, демократії, стабільності і процвітання на нашому континенті. Водночас нам вдалось зберегти культурне розмаїття, толерантність і свободу особистості. ЄС налаштований поділитись своїми цінностями та досягненнями з країнами-сусідами ЄС, їх народами, та з народами з-поза їх меж.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

1. **Андрощук М.С.**, головний бухгалтер Рівненського державного гуманітарного університету
2. **Бабікова К.О.**, канд. с.-г. наук, старший викладач кафедри освіти дорослих факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м.Київ)
3. **Берташ Б.М.**, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
4. **Блажкевич Т.П.**, канд. екон. наук, доцент кафедри екологічної безпеки та економіки природокористування Житомирського національного агроекологічного університету (м.Житомир)
5. **Бобровський А.Л.**, канд. техн. наук, с.н.с., професор кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
6. **Божук Т.І.**, доктор географ. наук, доцент кафедри туризму Національного університету „Львівська політехніка” (м.Львів)
7. **Брухлій Б.В.**, головний спеціаліст сектору культури і туризму Корецької районної державної адміністрації (м.Корець)
8. **Волошин В.С.**, канд. екон. наук, доцент кафедри економічної кібернетики Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
9. **Дейнега І.О.**, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
10. **Дейнега О.В.**, канд. екон. наук, завідувач кафедри економіки та маркетингу Рівненського інституту слов'янознавства КСУ (м.Рівне)
11. **Димченко Н.С.**, канд. психол. наук, доцент кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
12. **Ісаєнко В.М.**, доктор біолог. наук, декан факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м.Київ)
13. **Корж Н.В.**, доктор екон. наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету (м.Вінниця)
14. **Костюкевич Р.М.**, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
15. **Костюкевич А.М.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри трудових ресурсів і підприємництва Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
16. **Кудінова І.П.**, канд. екон. наук, доцент кафедри аграрного консалтингу та сервісу Національного університету біоресурсів і природокористування України (м.Київ)
17. **Кудла Н.Є.**, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та комерційної діяльності Львівського інституту економіки і туризму (м.Львів)
18. **Куцай Н.С.**, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу Луцького національного технічного університету (м.Луцьк)
19. **Куницький М.П.**, доктор іст. наук, доцент кафедри туризму Луцького інституту розвитку людини Університету „Україна” (м.Луцьк)
20. **Кратт О.А.**, доктор екон. наук, завідувач кафедри маркетингу Кременчуцького національного університету ім.М.Остроградського (м.Кременчук)
21. **Локутова О.А.**, канд. с.-г. наук, доцент кафедри аграрного консалтингу та сервісу Національного університету біоресурсів і природокористування України (м.Київ)
22. **Лукомська О.І.**, викладач кафедри економічної теорії Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
23. **Мальчик М.В.**, доктор екон. наук, завідувач кафедри маркетингу Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)

24. **Машта Н.О.**, канд. техн. наук, доцент кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
25. **Мініч А.П.**, канд. філософських наук, старший викладач кафедри культурології та філософії Національного університету „Острозька академія” (м.Острог)
26. **Микитин Т.М.**, канд. техн. наук, доцент кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
27. **Нездоймінов С.Г.**, канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та управління туризмом Одеського національного економічного університету (м.Одеса)
28. **Онищук Н.В.**, ст. викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ (м.Вінниця)
29. **Онопрійчук А.С.**, радник (м.Київ)
30. **Онопрійчук Д.С.**, експерт-радник (м.Київ)
31. **Остапчук С.М.**, канд. техн. наук, доцент кафедри геодезії та картографії Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
32. **Попко О.В.**, канд. екон. наук, доцент кафедри маркетингу Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
33. **Почтовюк О.Б.**, доктор екон. наук, декан факультету менеджменту Кременчуцького національного університету ім.М.Остроградського (м.Кременчук)
34. **Прокопчук А.В.**, аспірант, Національний університет водного господарства та природокористування (м.Рівне)
35. **Рибачук Т.Л.**, здобувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
36. **Самборський І.О.**, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
37. **Самоліук Н.М.**, канд. екон. наук, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
38. **Семенова Ю.М.**, аспірант, Національний університет водного господарства та природокористування (м.Рівне)
39. **Сидорук С.В.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри менеджменту та маркетингу Луцького національного технічного університету (м.Луцьк)
40. **Степанюк О.О.**, аспірант, завідувач лабораторії ІКТ факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (м.Київ)
41. **Сушик О.Г.**, канд. пед. наук, доцент кафедри КТ Луцького національного технічного університету (м.Луцьк)
42. **Фастовець О.О.**, канд. пед. наук, доцент кафедри туризму Національного університету фізичного виховання та спорту України (м.Київ)
43. **Щербань О.**, канд. іст. наук, директор ЕкоАгросадиби салон-студія „Лялина Світлиця” (смт.Опішня, Полтавська область)
44. **Шершун М.Х.**, доктор екон. наук, старший науковий співробітник інституту агроекології та природокористування НААН України (м.Київ)
45. **Щесюк С.В.**, старший викладач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (м.Рівне)
46. **Янчук О.Є.**, канд. техн. наук, доцент кафедри геодезії та картографії Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)
47. **Янчук Р.М.**, канд. техн. наук, доцент кафедри геодезії та картографії Національного університету водного господарства та природокористування (м.Рівне)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	7
РОЗДІЛ 1.Теоретико-методологічні аспекти управління в економіці сільського та екологічного туризму.....	9
1.1. <i>Костюкевич Р.М., Костюкевич А.М.</i> Застосування методологій бізнес-моделювання та проектного менеджменту у системі стратегічного розвитку зеленого туризму.....	9
1.2. <i>Кудінова І.П.</i> Сільський зелений туризм як форма підприємництва у сільській місцевості.....	15
1.3. <i>Кудла Н.Є.</i> Роль органів місцевого самоврядування, місцевої спільноти і громадських організацій у розвитку сільського туризму.....	22
1.4. <i>Лукомська О.І.</i> Значення диверсифікації агробізнесу в умовах розвитку сільського зеленого туризму.....	33
1.5. <i>Локутова О.А., Онопрійчук А.С., Онопрійчук Д.С.</i> Особливості інформаційно-консультаційного забезпечення (дорадництва) у сфері сільського зеленого туризму в Україні.....	42
1.6. <i>Мініч А.П.</i> Етичні проблеми розвитку сільського туризму: християнський аспект.....	48
1.7. <i>Остапчук С.М., Прокопчук А.В.</i> Аналіз використання супутникових знімків при проектуванні екологічних стежок.....	54
1.8. <i>Самоліук Н.М.</i> Сутність сільського туризму та умови його розвитку в Україні.....	62
1.9. <i>Щесюк С.В.</i> Проблематичність формування туристичної індустрії місцевого рівня.....	71
1.10. <i>Янчук О.Є., Янчук Р.М.</i> Наповнення даними цифрових карт для мобільних туристичних додатків.....	75
РОЗДІЛ 2. Екологічні аспекти розвитку сільського зеленого туризму.....	90
2.1. <i>Бабікова К.О., Степанюк О.О., Ісаєнко В.М.</i> Інтегративний інноваційний підхід в організації та розвитку сільського зеленого туризму в Україні.....	90
2.2. <i>Блажкевич Т.П.</i> Сучасні теоретичні уявлення економіки туризму та економіки природокористування.....	96
2.3. <i>Бобровський А.Л., Рибачук Т.Л.</i> Необхідність підвищення ефективності використання вітчизняних туристично-рекреаційних ресурсів.....	105
2.4. <i>Брухлій Б.В.</i> Екологічні аспекти організації туризму в сільській місцевості.....	114
2.5. <i>Корж Н.В.</i> Екологічний туризм: етимологія та тенденція розвитку.....	120
2.6. <i>Семенова Ю.М.</i> Перспективи розвитку екологічного туризму у контексті екологізації економіки.....	127
РОЗДІЛ 3. Регіональні особливості організації та розвитку сільського зеленого та екологічного туризму.....	133
3.1. <i>Божук Т.І.</i> Сільський та екологічний туризм у складі рекреаційно-туристичних дестинацій для потреб активного відпочинку та стаціонарної рекреації (на прикладі Жовківського району Львівської області).....	133
3.2. <i>Берташ Б.М., Шериун М.Х.</i> Сільський та екологічний туризм як планомірна складова економічного розвитку регіонів та залучення інвестицій.....	145
3.3. <i>Кудла Н.Є.</i> Активність органів місцевого самоврядування у розвитку туристичних послуг у сільській місцевості Карпатського регіону.....	152
3.4. <i>Нездоймінов С.Г.</i> Потенціал розвитку сільського зеленого туризму Одеського регіону.....	164

3.5. <i>Маишта Н.О.</i> Проблеми та перспективи розвитку велосипедного туризму на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку.....	170
3.6. <i>Микитин Т.М.</i> Організація та проектування екологічних стежок у регіональних ландшафтних парках.....	176
3.7. <i>Почтовюк О.Б., Самборський І.О., Андрощук М.С.</i> Регіональні організаційні аспекти розвитку ринку сільського зеленого туризму.....	180
3.8. <i>Сидорук С.В., Куцай Н.С.</i> Характеристика територіальної організації готельних послуг для туристів, бізнесменів, транзитників на прикладі Волинської області.....	186

РОЗДІЛ 4. Маркетингове забезпечення розвитку сільського зеленого та екологічного туризму в Україні та регіонах.....195

4.1. <i>Волошин В.С., Дейнега О.В.</i> Маркетингові інформаційні системи як засіб автоматизації прогнозування на ринку послуг сільського зеленого та екологічного туризму в Україні....	195
4.2. <i>Дейнега І.А., Крат О.А.</i> Формирование комплекса маркетинга в предпринимательской среде на рынке сельского зеленого туризма.....	201
4.3. <i>Кудінова І.П.</i> Інструменти маркетингового забезпечення розвитку сільського зеленого туризму в Україні.....	207
4.4. <i>Мальчик М.В., Попко О.В., Онищук Н.В.</i> Структурно-логічна послідовність формування системи маркетингу співпраці туристичних підприємств.....	215
4.5. <i>Сушик О.Г., Куницький М.П.</i> Методи популяризації сільського зеленого туризму.....	226

РОЗДІЛ 5. Перспективні технології підготовки фахівців у сфері туристичної діяльності.....232

5.1. <i>Димченко Н.С.</i> Основні аспекти професійної підготовки майбутніх менеджерів туризму у вищих навчальних закладах.....	232
5.2. <i>Кудла Н.С.</i> Агротуристичне дорадництво та підготовка кадрів у сфері сільського туризму.....	237
5.3. <i>Фастовець О. О.</i> Актуальні форми підготовки фахівців для сфери сільського екологічного туризму	247
5.4. <i>Щербань О.</i> Атрактивні майстер-класи в ЕкоАгроСадибі „Лялина Світлиця” як способи промоції етнокультурного туризму Полтавщини.....	258

8. Туристична діяльність в Україні у 2013 році: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 272 с.
9. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. – [Чинний від 2006-10-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 28 с.
10. Кудла Н. Є. Сільський туризм. Основи підприємництва та гостинності. Навчальний посібник / Н. Є. Кудла. – К.: ЦУЛ, 2015. – 152 с.

3.5. Проблеми та перспективи розвитку велосипедного туризму на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку

Велотуристичний спорт - це найбільш екологічно чистий, безпечний та корисний для здоров'я тип подорожей. Велотуризм приваблює не тільки враженнями від швидкості, свободи, але й цікавими маршрутами, екскурсіями та можливістю повноцінного відпочинку на природі в екзотичних умовах [1].

Велотуризм входить до блоку екологічного туризму. Він звернений до природи; не завдає шкоди середовищу проживання; спрямований на екологічне виховання; сприяє сталому розвитку регіону, в якому організуються тури.

Велосипедний туризм має деякі особливості порівняно з іншими видами туризму. Це, перш за все, велика інтенсивність руху і, як наслідок, велотурист встигає побачити набагато більше ніж, наприклад, пішохідник. Велотурист для подорожі використовує більш складну техніку - велосипед, а велосипедна група і кожен її спортсмен окремо, є повноцінним учасником дорожнього руху [1].

Успішне проходження маршруту всіма учасниками забезпечується правильно розробленим маршрутом, розподілом денного пробігу на час усього походу, передпохідною фізичною, психологічною та теоретичною підготовкою учасників. Велотуризм - це командний вид спорту, але й індивідуальна підготовка має велике значення для успішного проходження маршруту всією групою.

В останні роки проблемам велосипедного туризму в Україні присвячено чимало наукових праць. Зокрема, ведуться дослідження у кількох напрямках: вивчення особливостей екологічного туризму, у т.ч. велосипедного на об'єктах природно-заповідного фонду; розробка методичних принципів організації спортивного та спортивно-екологічного туризму; висвітлення основних пріоритетів розвитку велосипедного туризму в регіонах України; розробка та опис нових велосипедних маршрутів; вивчення впливу велоподорожей на здоров'я людини. Слід відмітити, що цими напрямками займається чимало вітчизняних фахівців – географів, економістів, біологів, екологів, велосипедистів, громадських активістів. Зокрема, актуальними є праці таких науковців, як О.Ю.Дмитрук, Ю.В.Щур, В.Р.Монастирський, П.В.Романів, О.Смик, С.Лазор та ін.

Запропонована робота має на меті висвітлити проблеми розвитку велосипедного туризму та окреслити організаційно-технічні заходи для його подальшого розвитку на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку (НРЛП) Березнівського району Рівненської області.

Надслучанський регіональний ландшафтний парк – одне з найкращих місць на території Рівненської області для активного відпочинку: чиста природа, неперевершені краєвиди, небагато людей.

Територія НРЛП придатна для організації велосипедного туризму, що зумовлено такими факторами [2]: 1) орографічними (значний перепад висот, скельні утворення, мальовничі краєвиди); 2) кліматичними (хвойні ліси, багаті фітонцидами); 3) бальнеологічними (джерела мінеральних вод); 4) етнокультурними (неповторний побут і колорит української глибинки, історичні пам'ятки); 5) інфраструктурними (віддаленість від великих міст, покриття доріг, наявність агросадіб для відпочинку).

За оцінками спеціалістів велотуризм на туристичному ринку може стати досить перспективним, оскільки має ряд переваг перед іншими видами туризму. По-перше, для туриста такий варіант відпочинку є комплексним, тому що дозволяє задовольнити не тільки

пізнавальну потребу, а й розвинути фізичну форму (тренування вестибулярного апарату, аеробні навантаження). По-друге, велотуризм - найпростіший, недорогий і ефективний спосіб подорожування. Проходження веломаршрутів, як правило, не вимагає значних грошових витрат. По-третє, велотуризм - екологічно чистий вид туризму, що не наносить шкоди навколишньому середовищу і не створює шуму. По-четверте, для велосипедного туризму немає недосяжних місць – він відповідає таким параметрам як всюдихідність та мобільність [3].

Саме тому в рамках проекту „Розвиток сільського зеленого та екологічного туризму як планомірна складова економічного розвитку Березнівського району”, підтриманого ЄС, на території НРЛП запропоновано кілька велосипедних стежок, що мають на меті задовольнити пізнавальні запити туристів та сприяти розвитку туризму на території Рівненської області.

Слід відмітити, що проектування та прокладання велосипедних еко-стежок має свої особливості, що зумовлено специфікою подорожей на велосипедах. Зокрема, під час роботи над прокладанням веломаршрутів необхідно описати такі основні параметри: 1) мета веломаршруту; 2) вид веломаршруту; 3) хронометраж руху (відстань, тривалість, рівень складності); 4) технічні характеристики доріг для велосипедів (стан доріг, види покриття доріг, складні ділянки, круті підйоми, спуски, заболочення, мости, джерела); 5) карти-схеми веломаршрутів та ознакування їх на географічній карті; 6) GPS-треки веломаршрутів; 7) місця для відпочинку на веломаршруті; 8) місця на веломаршруті, що потребують облаштування супутньої інфраструктури; 9) оглядові точки на веломаршруті; 10) графіки висот; 11) правила техніки безпеки на веломаршруті; 12) фотокартки; 13) короткі карти маршрутів із зазначенням основних параметрів.

Результатом роботи стали розроблені велосипедна еко-стежка для прогулянок „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” та велосипедна еко-стежка для одноденних походів „На колесах Соколиними горами” [4, 5].

Детальніша характеристика еко-стежки для прогулянок "Велосипедна мандрівка Соколиними горами" дасть змогу встановити основні проблеми та перспективи розвитку велосипедного туризму на території НРЛП.

Мета велосипедного маршруту для прогулянок „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” - оздоровчо-пізнавальна. Даний маршрут зацікавить широке коло туристів-любителів, адже невелика протяжність (28 км) не потребує високого рівня фізичної підготовки.

З огляду на мету велосипедної подорожі, було визначено такий маршрут: смт.Соснове – с.Маринин – смт.Соснове (рис. 3.17).

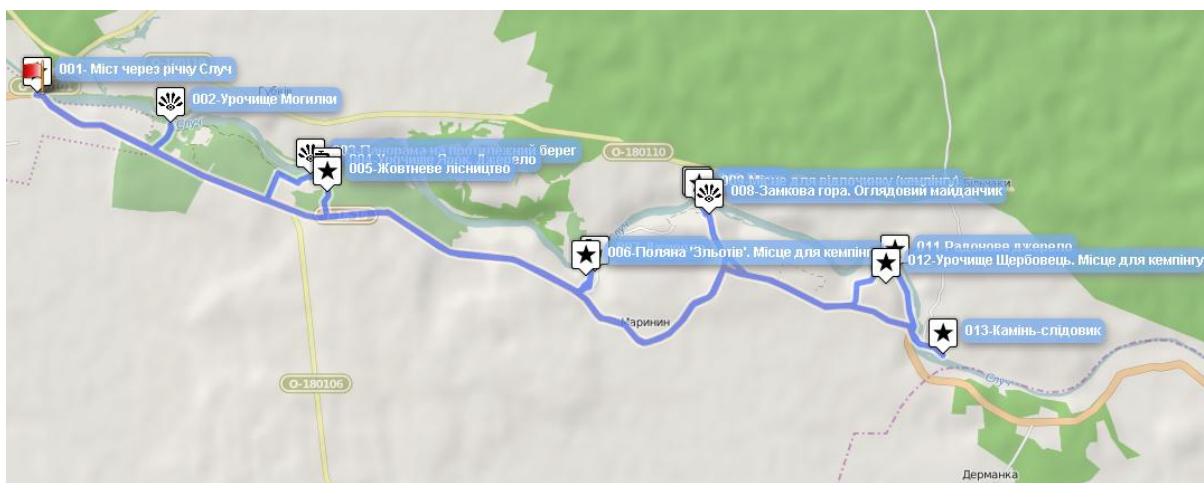

Рис. 3.17.Схема велосипедного маршруту для прогулянок „Велосипедна мандрівка Соколиними горами”

При цьому може бути використано два варіанти початку маршруту: 1) Старт та фініш у смтСоснове від мосту через річку Случ (доїзд до місця старту мікроавтобусом); 2) Старт та фініш з урочища Щербовець (у цьому випадку рекомендується ночівля у наметі або агросадибі с.Маринин).

Вік учасників туру, враховуючи специфіку пересування, коливається від 14 до 55 років з урахуванням вмінь і навичок користуватися велосипедом.

Для прокладання GPS-треку веломаршруту доцільним є використання GPS-навігатора (нами використано навігатор Garmin Etrex 10 з наступною обробкою треку за допомогою сервісу <http://www.gpsies.com>). Трек можна завантажити на навігатор за таким посиланням: <http://www.gpsies.com/map.do?fileId=lswidtpgxmrutta>.

Маршрут „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” розроблено за принципом кільцевої схеми. З огляду на кліматичні і погодні умови Рівненської області, велосипедний тур може здійснюватися з початку травня до кінця вересня. Проходження маршруту розраховане на 3 – 4 години.

Графік висот веломаршруту подано на рисунку 3.18. Загальний діапазон висот становить 54 м. Максимальний набір висоти 289 м над рівнем моря.

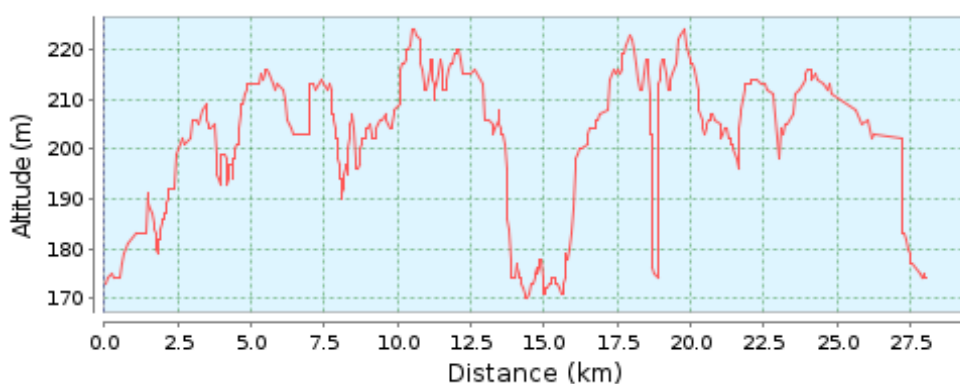

Рис. 3.18. Графік висот веломаршруту „Велосипедна мандрівка Соколиними горами”
Джерело: побудовано за допомогою сервісу <http://www.gpsies.com>

Основними оглядовими точками, місцями для відпочинку та місцями для поповнення запасів води на веломаршруті „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” є наступні (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8

Оглядові точки, місця для поповнення запасів води і місця для відпочинку на веломаршруті

№ точки	Назва точки	Географічні координати (згідно з сервісом http://www.gpsies.com/)
1	2	3
Оглядові точки		
001	Міст через річку Случ біля смтСоснове	Широта: 50.828283; Довгота: 27.011867
002	Урочище „Могилки”	Широта: 50.825295; Довгота: 27.032403
003	Панорама на протилежний берег р.Случ	Широта: 50.820252; Довгота: 27.05394
004	Урочище „Ярок”	Широта: 50.820171; Довгота: 27.056408
005	Жовтневе лісництво	Широта: 50.818652; Довгота: 27.05644
006	Поляна „Зльотів”	Широта: 50.810531; Довгота: 27.096094

1	2	3
008	Замкова гора. Оглядовий майданчик	Широта: 50.8165; Довгота: 27.114892
011	Урочище „Щербовець”. Місце проведення щорічного етнофестивалю „Горлиця”	Широта: 50.811047; Довгота: 27.143204
013	Камінь-слідовик	Широта: 50.802904; Довгота: 27.150886
2	Місця для відпочинку	
006	Поляна „Зльотів”. Місце для кемпінгу	Широта: 50.810531; Довгота: 27.096094
009	Місце для відпочинку (кемпінгу)	Широта: 50.817432; Довгота: 27.113445
010	Пляж	Широта: 50.817622; Довгота: 27.11296
012	Місце для відпочинку (кемпінгу)	Широта: 50.809745; Довгота: 27.142099
3	Місця для поповнення запасів води	
004	Джерело	Широта: 50.820252; Довгота: 27.05394
007	Джерело	Широта: 50.810897; Довгота: 27.097456
011	Радонове джерело	Широта: 50.811047; Довгота: 27.143204

Джерело: власна розробка з використанням сервісу <http://www.gpsies.com>.

Точки 006, 009 та 012 (місця для кемпінгу з виходом до річки Случ) потребують додаткового облаштування, зокрема: очищення пляжу та річки, а також встановлення столиків, альтанок, смітників. Облаштування велосипедної стежки (очищення стежки від гілок, зламаних дерев, встановлення місточків, вимощення кам'янистих ділянок) у максимальній близькості до річки Случ на ділянці „Соснове – Маринин” (між точками 002 та 003, а також між точками 004 та 007) зробить маршрут цікавішим та привабить більшу кількість потенційних велотуристів.

Коротка карта велосипедного маршруту для прогулянок на території НРЛП „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” із зазначенням основних параметрів наведена у таблиці 3.9.

Зважаючи на існуючі перспективи розвитку велосипедного туризму на території НРЛП, нами проведено SWOT-аналіз еко-стежки для прогулянок „Велосипедна мандрівка Соколиними горами”. Такий аналіз дає змогу не тільки виявити сильні та слабкі сторони веломаршруту, а й вказати на можливості подальшого розвитку велотуризму з урахуванням основних зовнішніх факторів, що заважають цьому процесу.

Таблиця 3.9

Коротка карта маршруту „Велосипедна мандрівка Соколиними горами”

№ з/п	Показник маршруту	Характеристика показника
1	2	3
1	Вид та тип маршруту (еко-стежки)	Тур вихідного дня, велосипедний
2	Категорія складності	Середній, простий рівень
3	Регіон	Україна, Рівненська область, Березнівський район, територія НРЛП
4	Загальний кілометраж	28 км

1	2	3
5	Тривалість проходження	3 – 4 год.
6	Кількість видових (оглядових точок)	9
7	Всього туристів у групі	Від 4 до 10 осіб
8	Вік туристів	Від 14 до 55 років залежно від вмінь та навичок користування велосипедом
9	Сезонність	Початок травня - кінець вересня
10	Дорожнє покриття	Тверде, кам'янисте, піщане, ґрунтове
11	Тип поверхні	Асфальт, стежка, бездоріжжя, пісок, бруківка
12	Ночівля	Без ночівлі Намет або агросадиба
13	Початок маршруту (еко-стежки)	1) смтСоснове Березнівського району Рівненської області (міст через річку Случ) або 2) с.Маринин Березнівського району Рівненської області (урочище „Щербовець”)
14	Закінчення маршруту (еко-стежки)	1) смтСоснове Березнівського району Рівненської області (міст через річку Случ) або 2) с.Маринин Березнівського району Рівненської області (урочище „Щербовець”)

Результати SWOT-аналізу еко-стежки для прогулянок „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” подано у таблиці 3.10.

Слабкі сторони, виявлені за результатами SWOT-аналізу маршруту „Велосипедна мандрівка Соколиними горами” вказують на проблеми розвитку велотуризму на території НРЛП, що є характерними для всієї України, та пов'язані з відсутністю дорожньої та транспортної інфраструктури.

Також слід відмітити, що основними перешкодами для розвитку велосипедного туризму в Україні та на території НРЛП є: недостатня державна підтримка цієї галузі; обмежене фінансування велотуризму; несприятливі умови для залучення інвестицій, спрямованих на створення велосипедних доріжок; недостатній розвиток та пропаганда молодіжного туризму, зокрема в освітніх закладах; недостатній розвиток туристичної інфраструктури, матеріально-технічної бази; незначна кількість пунктів прокату велосипедів у регіонах; брак поваги до велосипедистів з боку водіїв авто.

Велотуризм в Україні загалом та у Рівненській області зокрема залишається неорганізованим, а тому відсутня офіційна статистика щодо кількості подорожуючих велотуристів, їх статево-вікової диференціації, а також вичерпної інформації про найбільш затребувані маршрути.

Слід відмітити, що мізерна кількість туристичних агенцій пропонує велотуристичний відпочинок, а тому основну роль у розвитку велотуризму відіграють громадські активісти; велоподорожі здійснюються переважно шляхом самоорганізації велосипедистів у рамках проектів „Тури вихідного дня”, при цьому соціальні мережі є основними в інформванні велотуристів про заплановані подорожі.

**Результати SWOT-аналізу маршруту
„Велосипедна мандрівка Соколиними горами”**

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Значна кількість пам'яток природи та архітектури на веломаршруті. 2. Наявність великої кількості природних джерел на маршруті для поповнення запасів питної води. 3. Доступна для велотуристів-початківців дистанція (~28 км). 4. Маршрут (еко-стежка) повністю прокладений на ділянках з незначною кількістю автомобільного транспорту: Соснове – Маринин (дороги Т-18–19, лісові стежки). 5. Наявність ділянок з відмінним дорожнім покриттям (ділянка „Соснове – Маринин” (асфальт))	1. Відсутність можливості доїзду поїздом до смт Соснове, що знижує кількість потенційних велотуристів. 2. Відсутність спеціально облаштованих велодоріжок та велосмуг поруч з автомобільною дорогою Т-18-19 3. У с.Маринин дорожнє покриття у вигляді бруківки і піску, що ускладнює можливість пересування на велосипеді
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Удосконалення велосипедного маршруту (еко-стежки) шляхом облаштування велосипедної стежки у максимальній близькості до річки Случ на ділянці „Соснове – Маринин” (між точками 002 та 003, а також між точками 004 та 007) 2. Забезпечення агросадиб сучасними велосипедами та захисним спорядженням для популяризації велотуризму на території НРЛП 3. Організація туристичними агенціями регулярних одноденних велотурів територію НРЛП (автобусом з можливістю оренди велосипедів) 4. Організація змагань велосипедистів на території НРЛП	1. Забруднення річки Случ шкідливими викидами кар'єру, що розташований у смт Соснове 2. Будівництво гідроелектростанції на річці Случ 3. Несприятливі погодні умови знижують кількість потенційних велотуристів

Основними перспективними напрямками для популяризації та розвитку велотуризму на території НРЛП є:

- забезпечення агросадиб сучасними велосипедами, захисним спорядженням;
- облаштування осель для прийому велосипедистів;
- організація туристичними агенціями регулярних велотурів на територію НРЛП (автобусом з можливістю оренди велосипедів);
- прокладання нових велосипедних маршрутів шляхом облаштування велосипедних стежок у максимальній близькості до річки Случ;
- організація змагань велосипедистів на території НРЛП із залученням спонсорів;
- залучення грантових коштів для розвитку велотуризму на території НРЛП;
- промоційна діяльність, пов'язана з пропагандою велосипедного туризму (видання карт та путівників, завантаження GPS-треків у мережу Інтернет, реклама у ЗМІ).

Основною метою місцевої влади Березнівського району Рівненської області для розвитку велосипедного туризму на території НРЛП повинне стати представлення цього

парку, як території на якій існує усе необхідне для розвитку велотуризму. Велорух потрібно пропагувати як привабливий альтернативний транспорт.

Маючи стільки наявних туристичних ресурсів НРЛП гарантовано буде конкурентоспроможним в якості території для веломандрівок на регіональному, національному, міжнародному ринку туристичних послуг.

Джерела інформації

1. Жданович О.В. Велосипедний туризм. Методичний посібник / О.В. Жданович. – Ужгород, 2010. – 37 с.
2. Лазор С. Сучасний стан та перспективи розвитку велосипедного туризму в Надвірнянському районі Івано-Франківської області / С. Лазор // Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2013. Випуск 43. Ч. 1. - с. 315–320.
3. Шаталова Э.В. Велосипедный туризм: специфика и региональные особенности / Э.В. Шаталова, С.А. Гокк // Ползуновский альманах. – 2009. - № 3. – Т.2. – С. 344 – 346 [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elib.altstu.ru/elib/books/Files/pa2009_3_2/pdf/344shatalova.pdf.
4. ЗВІТ №1/2015 за результатами розробки деталізованого веломаршруту (еко-стежки) для одноденного походу на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку згідно з договором №20 від 28 травня 2015 р., укладеним між Березнівською районною радою та громадською організацією „Спілка велосипедистів Рівного”. – Рівне: ГО „Спілка велосипедистів Рівного”, 2015. – 34 с.
5. ЗВІТ №2/2015 за результатами розробки деталізованого веломаршруту (еко-стежки) для прогулянок на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку згідно з договором №20 від 28 травня 2015 р., укладеним між Березнівською районною радою та громадською організацією „Спілка велосипедистів Рівного”. – Рівне: ГО „Спілка велосипедистів Рівного”, 2015. – 26 с.

3.6.Організація та проектування екологічних стежок у регіональних ландшафтних парках

Рациональне використання природних ресурсів стає основною проблемою сьогодення. Особлива увага приділяється природно-заповідним територіям, до яких згідно чинного законодавства застосовується спеціальні режими їх використання. У національних природних парках таких об'єктів природно заповідного фонду є достатня кількість, що робить дану проблему ще більш актуальною. Для цього можна використати екологічний туризм, який набуває все більшої популярності в світі і в Україні.

Зростання потоку туристів у національні природні парки з одної сторони створює певні проблеми, так як має місце загроза для природних ландшафтів. Однак для регулювання неконтрольованого потоку туристів можна використовувати екологічні стежки, які впорядкують рух туристів на об'єктах природно-заповідного фонду та нададуть їм більше корисної інформації про відвідувану територію.

На сьогодні питання методології проектування та створення екологічних стежок розглядалось багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими. Зокрема у роботах Дідуха Я.П., Єрмоленко В.М., Крижанівської О.Т., Чижової В.П., Комова В.В., Орестова Я.І., Галкіна С.І., Калашнікової Л.В., Дойко Н.М. У роботах дається опис методології, приводяться конкретні приклади проектування екологічних стежок. Є багато робіт педагогічного напрямку, які присвячені організації еколого-просвітницької роботи. В Україні є достатньо напрацювань щодо створення екологічних стежок у національних парках [5], ботанічних садах [6], дендропарках [3, 7], лісових заказниках [1]. Разом з тим, слід зазначити, що автори не конкретизують чітко етапи проектування стежок та не розглядається питання використання сучасних ГІС технологій при розробці стежок та їх подальшому використанні, що є важливим для молоді та просування екостежок у мережі internet.

З давніх-давен люди подорожували. В основі цих подорожей було, в тому числі, пізнання нового для себе. З часом виник термін екскурсія, який Володимир Даль пояснює його таким чином: „Екскурсія, проходка, прогулянка, вихід на пошук чогось, для збору трав та інше”. Цікаво, що на сьогодні серед різноманітних видів екскурсій, значну роль відводиться природничим екскурсіям, які отримали назву екологічних стежок.

Історія створення екологічних стежок починається у кінці ХІХ ст. У 1880 р. в Одесі створюється Кримський гірський клуб з філіями в Ялті та Севастополі, який у 1899 р. створив „Штангієвську стежку”. Згодом у 1916 р. за 7 км від м.Судак вздовж гірських скель

Наукове видання

Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні

Монографія

В монографії містяться результати детального та всебічного дослідження сучасних трендів в організації та функціонування сільського та екологічного туризму в Україні, а також аналогічних процесів у країнах із розвинутою ринковою економікою, напрямків і пріоритетів їх державної підтримки, інституціонального середовища інноваційного розвитку цього сектору економіки, ролі і значення маркетингової складової у прогнозуванні та побудові стратегії розвитку надавачів послуг сільського туризму.

Монографія розрахована на спеціалістів в області економічних і соціальних відносин і рекомендується до використання аспірантами, студентами вищих навчальних закладів. Робота також зацікавить усіх, хто вивчає інфраструктурну економіку і цікавиться проблемами і новими тенденціями та перспективами розвитку сільського та екологічного туризму в Україні.

Переклади і передруки дозволяються лише за згодою авторів

Громадська організація „Рівненський центр маркетингових досліджень”

Відповідальний за випуск Микитин Тарас Миронович

Формат 60x84 ¹/₈.

Папір офсет.

Гарнітура Times.

Друк офсет.

Ум. друк. арк. 33.

Наклад 110 прим.

Видавець Олег Зень

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

серія РВ №26 від 6 квітня 2004 р.

вул.Кн.Романа, 9/24, м.Рівне, 33022;

0362-24-45-09; 068-0250-674;

olegzen@ukr.net

Видрукувано: ФОП Лецкалюк Ю.О.

вул.В.Чорновола, 17, м.Рівне

33028; тел. 0362-26-76-05.